

Ved vi altid selv bedst?

■ SOM DE FLESTE landmænd ved, skal der findes flere miljøfremmende virkemidler, før en målrettet regulering af landbruget kan sættes i værk. Og som man kan læse sig til her i dagens avis, er et af de virkemidler, man nu tester i den virkelige verden herhjemme, såkaldt mættede randzoner.

FOR MANGE VIL det sikkert fortsat løbe lidt halvkoldt ned ad ryggen, når talen falder på randzoner. Men det er muligvis ubegrundet, hvis det skulle være tilfældet. Der findes nemlig, hævder altså nogle amerikanere, gode erfaringer med de mættede randzoner. Og så længe de etableres på frivillig basis, skulle der vel ikke være de store problemer i det.

OG SÅ ALLIGEVEL. For som vi forstår rigets tilstand, kan det have lange udsigter med at få »godkendt« noget sådant som mættede randzoner herhjemme. Sådant at forstå, at det, man har godkendt og høstet gode erfaringer med i udlandet, det implementerer man ikke bare sådan lige herhjemme. Ja, minivådområder, som kan blive rullet ud i stor skala herhjemme fra 2018, har tilsyneladende været på standby i cirka ti år i Danmark.

SÅ LANG TID tager det åbenbart, fra man siger A, og til man også siger B i den danske virkelighed. Men er det rimeligt – ti år for at få et virkemiddel som minivådområder implementeret i den danske miljøvirkelighed? Og ved vi virkelig altid bedre selv? Eller kunne der være en vis rimelighed i, at det ikke altid var danske forskere, der havde det sidste ord – og de statslige bevillinger – eller kunne man stole på, at man også formår at tænke en selvstændig tanke i forskningsmiljøer og hos praktikere i udlandet? Eller er det en kættersk tankegang, vi her lancerer?

NU ER TI år jo trods alt en rum tid. Og det er vel nogenlunde rimeligt at forlange, at sådanne virkemidler kan sættes i kraft langt hurtigere end efter ti år. Et kig i arkiverne afslører eksempelvis, at det er ti år siden, TV2 News gik i luften. Dengang hed statsministeren Anders Fogh Rasmussen, og overborgmesteren i København var Ritt Bjerregaard. Og samtidig med at DR i 2006 flyttede fra Gyngemosen i Gladsaxe og til DR Byen i Ørestad på Amager, udbød Muhammed-krisen. Så lang tid er ti år, venner.

OG SÅ LANG tid har minivådområderne altså været til behandling i systemet herhjemme. Det skrider selvsagt til himmelen, at virkemidler, der er godkendt i andre lande, er så længe undervejs her til lands. Lad os i øvrigt lige minde om, at NASA's månelandingsprogram blev indledt i 1961, da præsident John F. Kennedy erklærede, at USA skulle lande en mand på månen og få ham sikkert tilbage på Jorden inden 60'ernes udgang. Det lykkedes som bekendt i 1969 med Apollo 11-missionen. Altså på cirka otte år.

NUVEL, NU VAR NASA's måne-budget nok en anelse over virkemiddel-budgettet i dagens Danmark. Men alligevel var det måske rimeligt nok at forlange, at de hårdt efterspurgte virkemidler er bare en anelse hurtigere gennem systemet, end det tager at gennemføre et helt månelandingsprogram. Og måske vil det også være helt rimeligt at bruge nogle af de erfaringer, udlandet allerede har høstet, frem for altid selv at skulle opfinde den dybeste af alle tallerkener.

DYB TALLERKEN
Og måske vil det også være helt rimeligt at bruge nogle af de erfaringer, udlandet allerede har høstet, frem for altid selv at skulle opfinde den dybeste af alle tallerkener

Tester »mættede randzoner« som miljøvirkemiddel

Der er akut behov for flere miljøfremmende virkemidler, før en ny målrettet regulering træder i kraft. Nu har Seges indledt en test af såkaldt mættede randzoner, hvor drænvand fra markens ledes ud i hele randzonen. Erfaringerne fra USA med virkemidlet er gode, lyder det.

AF LASSE EGE PEDERSEN

■ Det kan blive en udfordring, når landbruget fra 2018 skal have sine miljøforhold reguleret på en ny og mere målrettet måde. Listen over miljøtiltag i landbruget, hvis effekt er officielt anerkendt i Danmark, og som kan tages i brug, er nemlig fortsat ganske kort.

Specielt uden for eller i kanten af dyrkningsfladen er kun ganske få virkemidler indtil nu godkendt som miljøfremmende.

Ind til videre er det kun etableringen af de store vådområder, hvoraf et af dem blev indviet i Nordjylland i tirsdags, rejsningen af privat skov og så meget snart minivådområder, som kan tages i brug.

I fredag i sidste uge tog Seges dog hul på et forsøg omkring et af de miljøfremmende virkemidler, som man håber, kan blive en del af fremtidens virkemiddelkatalog.

Leder vandet ud i hele randzonen

I Torrild ved Odder anlagde man således en såkaldt mættet randzone. Frank Bondgaard, der er projektleder i Seges Planter & Miljø, forklarer, at en mættet randzone er et afgrænset areal langs et vandløb, hvor man ved normal drænfstrømning lader drænvandet blive fordelt i randzonen. Det betyder, at drænvandet siver igennem jorden i randzonen, hvilket gør, at der sker en rensning af drænvandet.

- Vi prøver at finde forskellige virkemidler. Alt afhængig af hvilket terræn du arbejder i, så skal du jo have et eller andet virkemiddel i det terræn, som du kan bruge. Her synes vi, at der jo skal være et spektrum at vælge imellem, siger Frank Bondgaard.

Han fortæller, at inspirationen til at lave mættede randzoner kommer fra Iowa i USA, hvor en undersøgelse viser, at de har en stor effekt, og at de kan reducere kvælstofudledningen fra drænvandet med 50 procent.

Nu skal det testes

Det skal nu testes i Odder, hvordan de mættede randzoner virker i danske forhold. Hvor langt ude i fremtiden virkemidlet er fra at kunne blive officielt anerkendt i Danmark er dog uvist. Frank Bondgaard fortæller, at det for eksempel har taget 10 år at få anerkendt minivådområder som et virkemiddel.

- Forhåbentlig tager det her ikke 10 år. Men det afhænger meget af, om vi i Danmark vil acceptere det og stole på det, som forskere i udlandet har fundet ud af, eller om vi selv skal til at finde ud af det hele herhjemme også, og de danske forskere også skal sige ja til det, siger han.

Frank Bondgaard fortæller, at i forsøget ved Odder har han etableret den mættede randzone sådan, at der kan »sættes en prop i«. Det vil sige, at landmanden kan vælge at lede drænvandet ned i vandløbet, som han plejer at gøre frem for at lade det sive ud i hele randzonen. Dermed har landmanden mulighed for at justere mængderne af vand i randzonen, såfremt det eksempelvis bliver for sumpet eller græsset skal slås i randzonen. Sådant fungerer de mættede randzoner også i USA.

Hindrer ikke EU-tilskud

Ifølge Frank Bondgaard har mættede randzoner også den fordel, at det stadig vil være muligt at benytte randzonen som en del af det obligatoriske fem procents miljøfokusområde, hvis man undlader at etablere træ- eller buskdække i randzonen.

Mættede randzoner bliver en del af et fremtidigt miljøvirkemiddelkatalog, som Seges arbejder på. Lige nu leder man efter penge til at få projektet. Det koster således ifølge Frank Bondgaard »en del penge« at få tingene undersøgt til bunds. Det nuværende projekt er finansieret af penge fra Promilleafgiftsfonden.

- Nu håber vi på, at der er forskere, der har lyst til at være med også bagefter, siger Frank Bondgaard.

lasse@effektivtlandbrug.dk
telefon 61 22 67 35

Mættet randzone

■ En mættet randzone er et afgrænset areal langs et vandløb, hvor man ved normal drænfstrømning lader drænvandet blive fordelt i randzonen, således at drænvandet siver igennem jorden i randzonen, hvilket gør, at der sker en rensning af drænvandet. Selve konstruktionen af den mættede randzone foregår ved, at det hoveddræn der normalt løber direkte til et vandløb, på det sidste stykke udskiftes med et ikke-perforeret rør. På dette rør placeres en reguleringsbrønd hvori vandstanden hæves, vinkelret på drænrøret og før reguleringsbrønden placeres således, at drænvandet tvinges ud i randzonen, i stedet for at løbe direkte til vandløbet.

Der er endnu ikke lavet nogle overslagsberegninger på udgifterne endnu ved en mættet randzone, men det formodes at være et billigt tiltag.

Kilde: Seges

En mættet randzone er netop anlagt af Seges hos Peer Lund Boesen i Torrild ved Odder. (Foto: Seges)